

Innehållsförteckning

Tillsammans i Norrbotten.....	3
Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	3
Norrbotten i Sverige och världen	4
Framåt!	4
Det här är viktigt för oss i Norrbotten	5
Jämställdhet är en rättighet.....	5
Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet	5
Barn och unga i fokus.....	5
Mångfald och integration skapar tillväxt	5
Nationella minoriteter och urfolk.....	5
Goda möjligheter till utveckling i hela länet.....	6
Norrbotten ska påverka utvecklingen i Arktis.....	6
Norrbotten ska arbeta för bevarande av våra älvar, sjöar samt Bottenvikens mångfald.....	6
Ett digitaliserat Norrbotten blir ännu starkare	7
Internationella samarbeten behövs	7
Ett hållbart Norrbotten gör världen bättre	8
Norrbotten – välkomnande och nytänkande.....	9
Hög livskvalitet i tilltalande livsmiljöer	10
Arbete, studier, bostad.....	10
Natur, kultur och fritid för alla	14
Klimat, energi och hållbar konsumtion	16
Hållbara transporter och tillgänglighet.....	19
Framåt!	19
Tillgängligheten viktig för samhällsutvecklingen.....	19
Ett funktionellt transportsystem för ett hållbart näringsliv	20
Omställning mot hållbart resande	20
Gränsöverskridande transporter	21
Flexibel kompetensförsörjning.....	22
Mångfald och flexibilitet.....	22
Fler norrbottningar	24
Jämställdhet och mångfald stärker konkurrenskraften.....	25
Livslångt lärande och breddat utbildningsutbud	26
Hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.....	27
Arbetsmarknadskunskap i skolan.....	27
Smarta, hållbara innovationer och entreprenörskap	28

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Utveckla det regionala innovationssystemet	28
Framåt - Utveckling i hela länet	30
Företagsamt företagande	32
Ett levande verktyg för Norrbottens framtid	33
Stort engagemang borgar för brett genomförande	34
Kontinuerlig dialog behövs	35

Tillsammans i Norrbotten

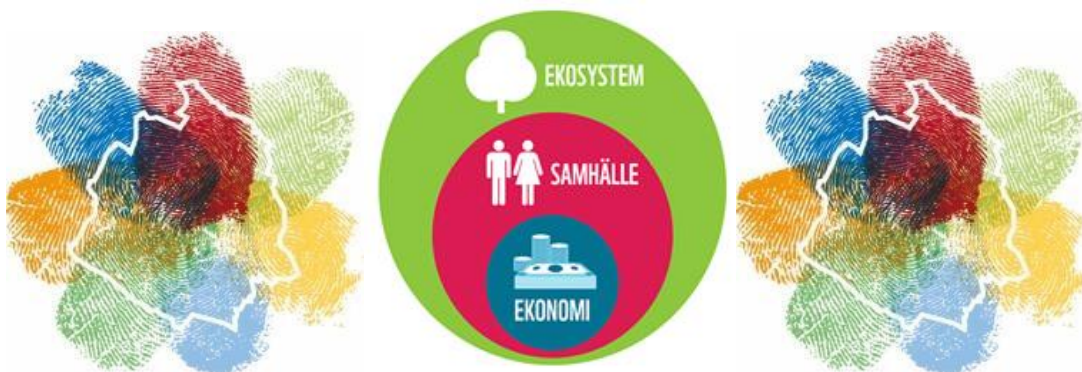
Just nu har du den regionala utvecklingsstrategin 2030 på din skärm eller i din hand. Det är ett viktigt och övergripande styrdokument för Norrbottens utveckling och tillväxt, som arbetats fram tillsammans med många engagerade människor och aktörer det senaste året.

Visionen är att Norrbotten ska vara välkomnande och nytänkande. Att vi tillsammans skapar ett livskraftigt Norrbotten och fortsätter ta tillvara våra unika förutsättningar och hållbara möjligheter för ett liv i samklang med omvärld, natur och klimat.

Regionen har antagit de fyra hållbarhetsprinciperna och blivit medlem i föreningen SEKOM, Sveriges ekokommuner. Det ställer krav på social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Genom ett aktivt arbete ska Norrbotten utvecklas mot ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart län.

Agenda 2030 för hållbar utveckling

FN:s toppmöte 2015 antog 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Därefter har Sverige antagit nationella mål. Regioner och kommuner har fått ett uppdrag att anta en plan utifrån dessa mål. Denna Regional utvecklingsstrategi är Norrbottens bidrag till Agenda 2030.

Samband ekosystem, samhälle och ekonomi - vad vi i Norrbotten måste förhålla oss till

Efter en bred dialog och remissrunda med många inspirerande inspel, fattade regionfullmäktige 2019 beslut om Norrbottens regionala utvecklingsstrategi 2030. Dokumentet är ett ramverk för den levande och inkluderande process som den regionala utvecklingsstrategin ska vara och inspirera till. Våra gemensamma, övergripande mål är ett Norrbotten som är:

- välkomnande, jämlikt och spännande att bo i och besöka
- hållbart tillgängligt
- jämställt och väl kompetensförsörjt
- innovativt och konkurrenskraftigt

Med mångfald och ekonomisk-, social- och miljömässig hållbarhet i fokus.

Norrbotten i Sverige och världen

Norrbotten är en välkommande plats där vi uppmuntrar de som vågar tänka annorlunda, de som vill förverkliga sina drömmar och de som bara vill leva sina liv i ett mer jämställt och jämlikt län. Här finns jobb, skolor, bostäder, ett rikt kulturliv och en variation av livsmiljöer som passar det just de söker.

Samer, tornedalingar och sverigefinnar är bland de nationella minoriteter som finns i Norrbotten. Samiska, meänkieli och finska finns som minoritetsspråk som aktivt bevarats. Detta bidrar till ett starkt mångkulturellt och inkluderande län.

Framåt!

Norrbottens framtid påverkas av oss och av händelser i omvärlden. Snabba teknikskiften och/eller politiska omvälvningar kommer till exempel ha direkta, eller indirekta, effekter för oss det kommande decenniet. Vi lever inte isolerat, vår framtid är tätt sammanvävd med omvärldens utveckling.

Den globala konkurrensen ökar. För investerare och nya invånare är ”livet mellan husen” viktigt. Väl fungerande infrastrukturer, såväl fysiska som digitala, trygga boendemiljöer och mötesplatser, kulturutbud är förutom utbildningsmöjligheter och jobb viktigt för var en bosätter sig. Klimatförändringarna är ej förhandlingsbara, de kräver snabba, samverkande omställningar och anpassning.

Vi står inför:

- klimat- och miljöförändringar; en direkt konsekvens av konsumtion och produktion,
- demografiska förändringar och urbanisering; människor blir allt äldre och allt fler bor i städer,
- digitalisering och ökande omsorgsbehov; gäller varor, tjänster och relationer,
- globalisering; ökad rörlighet internationellt av människor, tjänster, kapital, information,
- individualism; skräddarsydda lösningar för varje individ med krav på både individuellt och kollektivt ansvar.

Vi ska inte endast lita till andras prognoser som beskriver vår nära framtid. Genom att omvärldsspana och fånga signaler från olika områden och aktörer kan vi skapa fler framtidsscenarier. Få handlingsberedskap att diskutera de tänkbara, troliga och önskvärda alternativen, ges möjligt beskriva dess olika effekter på kort och lång sikt.

Det här är viktigt för oss i Norrbotten

Att det ständiga utvecklingsarbetet med regionala utvecklingsstrategin ska vara inkluderande och öppet. Det stärker medborgarnas tillit till, och förtroende för, samt inspirerar till fortsatt dialog och samhandling om Norrbottens utveckling och framtid.

Jämställdhet är en rättighet

Kunskapen om hur prioriteringar och beslut faktiskt påverkar jämställdheten måste öka och vi måste gå från tanke till handling. Kvinnor och män ska ha lika stor makt att forma samhället och sina egna liv. Det handlar också om inflytande, hälsa, arbete, sociala normer, kulturella förväntningar med mera. Jämställdhet bidrar till ekonomisk tillväxt, då allas kompetenser, talanger och kreativitet tas tillvara i samhället.

Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet

Detta är hörnstenarna i Agenda 2030, FN:s globala hållbarhetsmål. Vi arbetar aktivt för att nå målen för den nationella klimat-, miljö- och energipolitiken - Sverige ska år 2050 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Barn och unga i fokus

Alla barn och unga har rätt till en trygg, säker och jämlik uppväxt, villkor som är grundläggande för att nå folkhälsomålet. Alla barn och unga ska ges förutsättningar att studera och arbeta, kunna ta tillvara sina egna unika möjligheter. Alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Mångfald och integration skapar tillväxt

Utrikesfödda och nyanlända tillför länet en palett av kompetens, kultur och kreativitet. Viktigt att dessa inflyttade kompetenser tas tillvara. Alla aktörer i Norrbotten måste samverka till en fungerande integration - till exempel genom anpassade utbildningar och snabbspår till yrkesbehörighet. Ty alla norrbottningar behövs i länets yrkes- och fritidsliv.

Nationella minoriteter och urfolk

Nationella minoriteter är tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar. Samerna är Europas enda urbefolkning. De nationella minoritetsspråken är samiska, meänkieli, finska, romani chib och jiddisch. Det är av stor betydelse att stödja kultur, språk, historia och näringar.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Goda möjligheter till utveckling i hela länet

Goda möjligheter till utveckling och tillväxt ska finnas såväl i stad som på landsbygd. Alla kommuner ska kunna erbjuda sina invånare välfärdstjänster, service och intressanta jobb.

I ett stort län med glest befolkad yta, har det varit ett väl beprövat verktyg att samla resurser på ett ställe för att göra det mer kostnadseffektivt. Resultatet har blivit att arbeten i större utsträckning koncentrerats till storstäder och kringliggande orter, där de mindre kommunerna allt mer tappat sin befolkning som flyttar dit var arbetstillfällen finns. Urbaniseringen är även en politiskt styrd utveckling och kan med politiska verktyg motarbetas. Utlokalisering av arbetstillfällen, förbättrade kommunikationsmöjligheter och att digitaliseringen också används för att kunna utföra arbete på distans från landsbygd mot städerna, är några insatser som möjliggör att kunna bo där man vill istället för där man måste. Det är en förutsättning för långsiktigt hållbara livsmiljöer i hela länet. Levande samverkan och samordning av samhällsservice, inom som mellan kommuner och region, är nödvändigt för att hela Norrbotten ska leva och utvecklas.

Norrbotten ska påverka utvecklingen i Arktis

Nya transportleder och handelsvägar, råvarutillgångar, känslig miljö och det förändrade säkerhetspolitiska läget, gör Arktis högtintressant för EU. Vi ska profilera och positionera oss som konkurrenskraftig, hållbar och innovativ arktisk region. Tillsammans med övriga regioner finns goda möjligheter till en starkare samverkan för att tillsammans skapa hållbar utveckling för Arktis.

Norrbotten ska verka för att skydda Arktis mot exploatering

Norrbotten ska verka för att skydda Arktis mot exploatering vilket ska vara högt prioriterat liksom arbetet för en hållbar utveckling i Arktis tillsammans med andra regioner. Det finns starka krafter inom EU och andra länder som vill utnyttja Arktis för nya handelsvägar och utvinning av dess råvarutillgångar. All utvinning av fossil energi måste stoppas eftersom gränsen för vårt klimat redan är överskriden. Arktis är känsligt för all miljöpåverkan, därför kan vi inte acceptera att länder nyttjar Arktis för sin egen vinning skull.

Norrbotten ska arbeta för bevarande av våra älvar, sjöar samt Bottenvikens mångfald

Norrbotten ska arbeta för bevarande av Bottenvikens marina liv, ett hav i balans, våra älvar och sjöar samt levande kust och skärgård. Vi ska arbeta mot övergödning och för en giftfri miljö. Därför avvisar vi byggandet av kärnkraftverk i Bottenviken.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Ett digitaliserat Norrbotten blir ännu starkare

Digitaliseringen och utveckling inom artificiell intelligens, AI, har på kort tid förändrat tillvaron för företag och människor i hela världen. Så även för Norrbotten. Digitaliseringen påverkar alla delar i samhället: civilsamhället, offentlig sektor och industri. Den kräver utbildning och utbyggnad av robust infrastruktur. Utvecklingen går fort och i Norrbotten har vi stort stöd av Luleå tekniska universitets världsledande forskning och kompetenser.

Internationella samarbeten behövs

Norrbotten är unikt i Sverige med två landsgränser och har en lång tradition av internationella samarbeten i alla väderstreck. Det är viktigt att vi fortsätter att ingå i internationella samarbetsorganisationer, forskningssamarbeten och företagsnätverk. Dels för att sprida kunskap om länets mångfald av tillgångar, dels för att skapa och upprätthålla strategiska allianser kring arbetet med Norrbottens utveckling och framtid.

Ett hållbart Norrbotten gör världen bättre

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, som inrymmer de globala målen för hållbar utveckling. Det är den mest omfattande överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit.

I begreppet hållbar utveckling integreras de tre perspektiven: social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. FN slår fast att vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna.

Region Norrbotten, Länsstyrelsen och Norrbottens Kommuner har skrivit på en avsiktsförklaring så att vår del av Agenda 2030 kan genomföras. Den innebär att vi främjar genomförandet inom ramen för ordinarie verksamheter, bidrar med kompetens, kunskap och nätverk, upprättar en årsplan för det gemensamma arbetet samt sprider information om Agenda 2030 i egna organisationer och nätverk.

I den regionala utvecklingsstrategin tar vi ansvar för Agenda 2030 genom att integrera social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet i våra insatsområden, effektmål, indikatorer och förslag till åtgärder.

Norrbottens cirkulära ekonomi betyder att vi skapar ett kretslopp av material, produkter och tjänster. Genom att återanvända, reparera, återvinna, uppgradera, hyra och dela gör vi mer med mindre - på sätt som är giftfria, resurssnåla, klimatsmarta och inte skadar människor, djur, natur, vatten eller luft. En cirkulär ekonomi skapar tillväxtmöjligheter samt nya typer av jobb och företagande i hela Norrbotten. Dessutom - resurssnåla och giftfria företag får starka konkurrensfördelar. Allt för att vi tillsammans, alla norrbottningar, ska kunna bidra till ett bättre Norrbotten och en bättre värld.

Norrbotten – välkomnande och nytänkande

Den regionala utvecklingsstrategin beskriver hur Norrbotten ska utvecklas. Det är ett uppdrag Region Norrbotten fått från regeringen, där målet är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional utvecklingskraft. Vår vision är ett välkomnande och nytänkande län och vi behöver arbeta på bred front tillsammans i hela länet. Med hållbarhet, jämställdhet, jämlikhet och mångfald i fokus. Våra övergripande mål:

- välkomnande, integrerande och jämlikt län
- hållbart tillgängligt län,
- jämställt län med god kompetensförsörjning,
- innovativt och konkurrenskraftigt län.

För att beskriva vägen dit har vi valt dessa prioriterade insatsområden med effektmål och indikatorer:

- hög livskvalitet i stad och på landsbygd,
- hållbara fossilfria transporter och tillgänglighet,
- flexibel, jämställd kompetensförsörjning,
- smarta och hållbara innovationer.

Region Norrbotten samordnar arbetet med den regionala utvecklingen. Tillsammans med andra aktörer i länet stärker vi Norrbottens utveckling genom aktivt påverkansarbete, samverkansgrupper, nätverkande och samarbeten på internationell, nationell och mellanregional nivå.

Den regionala utvecklingsstrategin lägger grunden för det gemensamma arbetet med att utveckla länet och bygger på en genomgripande analys av Norrbottens särskilda förutsättningar för en hållbar regional utveckling och tillväxt.

Strategin tar sin utgångspunkt i idag kända utvecklingsbehov och landar i en målbild för hur vi vill att Norrbotten ska vara och utvecklas till år 2030. Stor vikt läggs på beskrivningar av hur vi vill att det ska vara i Norrbotten och hur vi ska komma dit. Vi skapar en tydlig bild av målet och vägen dit, vi får en gemensam rörelse framåt. Fullt medvetna om att omvärlden kan komma påverka oss på andra sätt än vi räknat med och strategin måste förändras.

Hög livskvalitet i tilltalande livsmiljöer

Norrboten är ett stort län med en fjärdedel av Sveriges yta och 2,5 procent av landets befolkning. Norrbottens unika kvaliteter med stad och land, starkt arbetsliv, spännande utbildningar, natur och kultur kan locka fler att flytta till, och stanna i, Norrbotten. Om länets kommuner, näringsliv och regionala aktörer kraftsamlar för en ökad befolkning, finns det stora möjligheter att nå målet, minst 280 000 norrbottningar till 2030.

Effektmål 2030

En livskraftig region

Indikatorer

Vi ska vara minst 280 000 invånare i Norrbotten 2030.

Möjlighet till eget boende

Bygga minst 1500 bostäder per år.
2016: 1144

Begränsad klimatpåverkan

Inga nettoutsläpp av växthusgaser 2045 (max 15 % kvar). 2015: 4,8 miljoner ton

Växthusgasutsläpp från inrikes transporter ska minska med minst 70 % senast år 2030 (jmf 2010)

Nuläge xxxx: ?
50 % effektivare energianvändning 2030 (tillförd energi/BRP-krona)

Nuläge xxxx: ?
100 % förnybar elproduktion 2040.

Ökad delaktighet och grundläggande samhällsservice

Alla hushåll ska ha tillgång till Internet och kommunala resealternativ 2030
Nuläge 2015: 75%

God, jämlik och jämställd hälsa

Ohälsotalets för kvinnor och män 16-64 år ska ligga på högst 25 % för båda könen.
Nuläge 2017 totalt: 28,8 %. Kvinnor: 35,1, män: 23,1 %.
Riket totalt: 26,2 %. Kvinnor: 31,6 % män: 20,9 %:

Arbete, studier, bostad

Vi behöver bli fler norrbottningar som tillsammans skapar en hållbar och livskraftig region. Länets olika aktörer behöver samarbeta för att jobb och kompetenser ska matcha, studie- och arbetsmiljöer bli tillitsfulla och stimulerande, livskvaliteten öka jämlikt och skapa möjligheter till boenden för alla.

Berätta om Norrbotten

Vi behöver fler ambassadörer för länet, både företag och människor, vars berättelser bidrar till att nya människor väljer att bo och arbeta i Norrbotten. Vi behöver också ett aktivt påverkansarbete mot beslutsfattare på alla nivåer för att berätta hur Norrbotten kan bidra till Sveriges och Europas utveckling.

- Öka kunskapen om Norrbotten genom att förmedla kunskap och berättelser om länets förutsättningar och möjligheter.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

- Fortsätt att utveckla samarbetet mellan näringsliv, akademi, offentlig sektor och civilsamhället för att få fler att välja Norrbotten som studie- och arbetsregion.

Öka bostadsbyggandet

I Norrbotten behövs fler bostäder. För att skapa ordentliga förutsättningar för att bygga mer krävs ett Norrbotten som enigt prioriterar byggande, bostadsväxling och ser till att alla har bostad.

- Påverkan på nationell nivå för att ge flexibla möjligheter till byggande i Norrbottens olika delar.

Norrlands största arbetsmarknadsregion

Det sker en viss stabilisering av befolkningsutvecklingen i kringområden till större tätorter. Människor behöver röra på sig för att kunna arbeta men vill fortfarande gärna bo med landsbygdens kvaliteter. I länets mindre kommuner fortsätter däremot befolkningsminskningen.

Det är viktigt att kunna bo och arbeta på den ort man vill i ett stort län som Norrbotten. Ett väl utbyggt bredband och mobilnät ger möjlighet att arbeta på distans mot den ort där arbetet är lokaliserat om det inte finns på hemorten. Tillgänglighet till olika typer av service är en förutsättning för regional utveckling i alla delar av landet. Urbaniseringen motverkar vi med genomtänkt lokalisering av arbetstillfällen och väl utbyggd infrastruktur för både fysisk transport och digital teknik.

Potentialen i våra landsbygder är stor. I Norrbotten finns många områden med höga natur- och kulturvärden och ett starkt näringsliv, som utgår från platsbundna resurser. Viktiga för hela Sveriges ekonomi. Besöksnäring och testverksamhet har en stark utveckling i våra landsbygder.

Norrbotten består av en variation av miljöer att bosätta sig i, närhet till boende, idrott och fritid, natur- och kulturupplevelser, arbete och utbildning ger attraktiva livsmiljöer för många människor. Det behövs ett fördjupat samarbete mellan länets samtliga kommuner, så att utveckling kommer alla till godo. Där man delar med sig av framgångsrika lösningar, metoder och kunskap. Genom en framsynt planering som inkluderar hela länet har Norrbotten goda förutsättningar att utvecklas till ett jämlikt, hållbart och livskraftigt län.

- Utveckla, föröka och förstora länets arbetsmarknadsregioner genom förenklade transporter av människor/gods, bostadsbyggande och investeringar i infrastruktur för elfordon,
- Resursfördelning genom utlokalisering av arbetstillfällen
- Utveckla kommunikationsmedel för att korta avstånden såväl fysiskt som digitalt
- Aktivt arbete för att kunna bosätta sig i hela länet.

Norrbotten behöver levande landsbygder

Potentialen i våra landsbygder är stor. Där lever olika kulturer sida vid sida och här finns områden med höga natur- och kulturvärden samt näringsliv som utgår från platsbundna resurser. De sistnämnda viktiga för hela Sveriges tillväxt. Vår besöksnäring och testverksamhet utvecklas och jordbruk/livsmedelsförsörjning är på tillväxt.

Samordning av samhällsservice och näringsliv för effektivitet och hushållning av resurser behövs i denna tillväxt. Tillsammans med digital kommunikation, bostadsbyggande och ett fungerande transportsystem har fler människor möjlighet välja att bosätta sig på landsbygden.

- Öka samordningen mellan olika samhällsfunktioner i länet - transporter, service och välfärdstjänster
- Verka för ökad tillgänglighet mellan länets orter, fysiskt som digitalt
- Kartlägg/förbättra mobiltäckningen i hela länet, alla ska ha möjlighet välja digital kommunikation.

Norrbotten ska ha smarta och hållbara samhällen

Det hållbara samhället byggs med hög kvalitet i arkitektur, form och design med energieffektivitet, miljövänligt byggande och där våra natur- och kulturvärden utvecklas och bevaras. Efterfrågade livsmiljöer återfinns där utbud och variation av upplevelser, tjänster och service är stor. Modern service och välfärdstjänster är en kombination av fysiska möten och digital kommunikation. Robusta infrastrukturer är därför en förutsättning för att alla ska kunna välja boplatser och utnyttja service och tjänster.

- Utveckla och bevara infrastrukturer,
- Stimulera lösningar för kretsloppsekonomis hållbara lösningar inom den cirkulära ekonomin,
- Låt arkitektur, form och design omsorgsfullt gestalta miljöer som kan bidra till ett hållbart, jämlikt och icke segregat samhälle.

Satsa på trygga miljöer

Att kunna röra sig tryggt och fritt är viktigt för välbefinnande. Länet ska vara tillgängliga för alla och upplevas trygga och tilltalande, vara belysta och tillgängliga oavsett väder. I de personliga mötena skapas tolerans, kreativitet och innovation mellan klass, kultur, kön, ålder med mera. Byggande som stimulerar möten mellan människor är grundläggande för samhället.

- Skapa nya former av mötesplatser som underlättar och inbjuder till samspel mellan människor
- Bygg bort otrygga miljöer

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Tidig dialog och samordning

Det uppstår ofta avvägningar mellan olika intressen i Norrbotten. Det kan handla om viljan att växa ekonomiskt, råvaru- och befolkningsmässigt, men samtidigt belasta miljön mindre. Det kan handla om att ta hänsyn till hur människor vill bo samtidigt som man vill effektivisera den offentliga servicen och minska resandet med fossilfordon. För att ge näringslivet optimala förutsättningar för tillväxt och utveckling, samtidigt som viktiga natur- och kulturvärden säkras, behövs nya sätt att planera. I olika planeringsprocesser krävs stor kunskap och förståelse om olika intressen, oavsett det handlar om bevarande, användning eller utveckling. Tidig dialog och samordning mellan länets aktörer är en nyckelfråga för hållbar utveckling.

I det hållbara Norrbotten krävs samordning och mod från alla aktörer för att möta framtiden. Modet handlar om att prioritera mellan olika intressen och testa fram metoder som gör planeringen inkluderande. Inom vilka kunskap och förståelse om länets skilda behov, visioner, tillgångar, möjligheter samt lagrum och regelverk ryms. Skapa samarbetsätt där utveckling sker utifrån lokala förhållanden och anpassas till olika intressen där samordning mellan statliga, kommunala, regionala och privata aktörer är betydelsefull.

- Skapa metoder för samverkan, samordning och samhandling kring mellankommunala frågor mellan kommun, region och stat.
- Stimulera dialog om hur den fysiska planeringen och andra utvecklingsinsatser kan bidra till ett ökat samspel mellan länets tätorter och landsbygder
- Skapa en strukturbild för Norrbotten, som kopplar samman den regionala utvecklingsstrategin med kommunernas översiktsplaner
- Utveckla och etablera samarbetsforum samt former och metoder för konstruktiv dialog och konflikthantering vid eventuella målkonflikter
- Utveckla kunskaps- och planeringsunderlag för olika näringar och samverkansprocesser, till exempel hantering av länets jordbruksmark, rennäring, gruv- och mineralnäring, besöksnäring, testnäring och transporter

Ett starkt civilsamhälle

Engagemanget som finns i det civila samhället är av stor vikt både för enskilda norrbottningar, olika grupper och samhällsekonomin. Ett starkt civilsamhälle i Norrbotten bidrar till demokratin. Och också till att skapa nytänkande i samhällsutvecklingen, hållbar tillväxt och ett rikt kultur- och fritidsliv. Ting som kommer norrbottningar och besökare till del. Att utveckla samverkan mellan civila och offentliga samhället ger vinster åt alla.

- Utveckla samverkan mellan civila och offentliga samhället genom överenskommelser på lokal och regional nivå
- Öka representationen från civila samhället vid framtagande av offentliga strategier
- Skapa förutsättningar för det civila samhället att bedriva verksamhet och utvecklas i hela länet

Natur, kultur och fritid för alla

God och jämlik tillgång till natur och ett rikt kultur- och fritidsliv bidrar till att skapa dynamiska samhällen och platser som människor vill besöka, bo och leva i. Natur-, kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter främjar och utvecklar människors kreativitet och bidrar till hälsa, gemenskap och välmående. De utgör ett viktigt, sammanhållande kitt för samhället där länets invånare upplever social gemenskap, kan utvecklas och beröras och känner delaktighet och samhörighet. Alla ska ha samma möjligheter till kulturbesök, eget skapande, idrottande och en rik fritid.

Norrbotten har unika natur- och kulturvärden

I Norrbotten finns stora områden med stora och unika natur- och kulturvärden som nationalparker, världsarv, naturreservat och ekoparker. De utgör alla en unik resurs för biologisk mångfald och friluftslivet och är en viktig tillgång för attraktiva livsmiljöer och hållbar näringslivsutveckling. Fortsatt samordning mellan fysisk planering och natur/kulturmiljöer behövs för hållbar regional utveckling. Till exempel samordnade insatser kring kulturbevarande, kommunikationer, anläggningar, information och aktivitetsutbud.

- Insatser för att bevara, utveckla och tillgängliggöra natur- och kulturmiljöer
- Främja breddat näringsliv genom att skapa innovativa miljöer utifrån kultur, kulturarv och natur
- Säkerställ långsiktig lokal och regional förvaltning av kultur, natur- och kulturmiljöer

Stärkt kulturell infrastruktur

Den kulturella infrastrukturen i Norrbotten behöver stärkas fysiskt och digitalt. Det kan ske genom ökad samverkan/samordning verksamheter, kommuner, civila samhället och kulturarbetare.

Verksamheter och kulturliv kan skapa utbud, scener och miljöer tillgängliga för alla i hela Norrbotten finns - mottagarkapacitet i kommunerna är hög.

Samverkan mellan politikområden som kultur, utbildning och näringsliv behövs också. Då kan de kulturella och kreativa näringarna, KKN¹, växa där till exempel besöksnäringen behöver förutsättningar för att fortsätta utvecklas och bidra till ett breddat näringsliv i länet.

- Stärk den kulturella infrastrukturen genom ökad samverkan/samordning verksamheter, kommuner, civila samhället och kulturarbetare
- Skapa möjligheter för människors egna kulturskapande i hela länet, särskilt för barn och unga
- Stärk nationella minoritetens och urfolks kulturskapande och utveckling av kulturella uttryck, identitet och språk

¹ KKN omfattar verksamheter inom flera olika branscher: turism/ besöksnäring, kommunikation, design, arkitektur, musik/ljud, film/tv, litteratur, foto, bildkonst, scen, spel/gamification med flera.

Idrottsrörelsen bygger hälsa, utveckling och gemenskap

Idrottens mål är att vara till för alla. En jämställd idrott är en förutsättning för idrottsutveckling på alla nivåer. Alla människor, oavsett bakgrund och ålder, ska kunna utöva idrott på lika villkor och ha samma möjligheter till inflytande; som aktiv, ledare, i styrelser eller kommittéer.

- Främja jämställd och inkluderande idrottsrörelse, på alla nivåer och i alla verksamheter

Klimat, energi och hållbar konsumtion

Klimatförändringen är en realitet som kräver omfattande åtgärder och beteendeförändringar för att mycket kraftigt och omedelbart begränsa utsläppen av koldioxid. Det måste ske på alla nivåer; globalt, nationellt, regionalt, lokalt och individuellt.

Norrbottnen är ett omfångsrikt industristarkt län med stora utsläpp från transporter och industri. Dessa måste begränsas med bibehållen konkurrenskraft. Norrbotten ska bidra genom ett aktivt regionalt arbete för att främja omställningen av energisystem och skapa en hållbar regional utveckling där lösningar som ger synergieffekter mellan de sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarhetsdimensionerna prioriteras. Väl medvetna om att olika lösningar kan skapa olika konflikter mellan grupper och intresseområden. Dock – vi måste ur den galopperande koldioxidspiralen och kan inte stoppa huvudet i sanden av rädsla för förväntade konflikter. Öppen dialog, respekt och samarbete är tre viktiga ingredienser i arbetet framåt och kunskap om olika typer av konflikthantering av stort värde.

Framåt! Viktiga vägval för minskad miljöpåverkan

En tydlig trend är att människor ändrar sina levnadssätt. Vi producerar och konsumerar mer varor och tjänster, reser mer, lever längre och många bor i allt tätare miljöer. Per capita gör vi nu ett större miljöavtryck än förr, på individnivå finns det dock både små och stora avtryck. Nya metoder och produkter för att minska miljöbelastningen utvecklas, många strategiska vägval måste göras för att bromsa in klimatförändringarna.

Utsläppen från norrbottningarna är spridda inom och utom Sverige: val av resor och bostäder, livsmedelskonsumtion och fritidsintressen är områden inom vilka möjligheter till förändring av beteende finns.

- Stötta satsningar där konsumenterna motiveras att välja långsiktigt hållbara alternativ
- Stimulera offentliga inköp av närproducerade, hållbara produkter
- Skapa förutsättningar för ett mer miljösmart beteende i hela länet och börja med ordentligt utbyggd laddinfrastruktur för elfordon med sinnet vidöppet för ytterligare utbyggnad, för idag ännu ej kommersiella bränslen
- Utveckla metoder för integrerat arbetssätt där kommuner, privatpersoner, föreningar med flera har delar med sig av, och diskuterar, klimatsmarta lösningar och beteende
- Stimulera den cirkulära ekonomi

Folkhälsa, hälsa och vård

Folkhälsa beskriver hälsa, sjuklighet och dödlighet i olika befolkningsgrupper. En god folkhälsa ska vara god och jämlik. Förutsättningarna för folkhälsan påverkas av individens livsvillkor och levnadsvanor. Det är sällan en enskild riskfaktor leder till ohälsa utan samspelet mellan flera. Till exempel har en person som röker, har ett stillasittande arbete, ägnar sig i låg grad åt fysisk aktivitet och som äter för lite frukt och grönt, sämre förutsättningar ur ett hälsoperspektiv. Folkhälsan lägger grunden för befolkningens välmående och innebär både hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. Hälsan i befolkningen är avgörande för möjligheter till utveckling, kompetensförsörjning och tillväxt, vilket även slås fast i Norrbottens folkhälsostrategi.

Norrbotten är ett av Sveriges tryggaste län, nio av tio norrbottningar känner sig trygga i sin vardag. Det är bra för folkhälsan. Men vi har, ur andra aspekter, ett sämre hälsoläge än övriga riket: betydligt högre insjuknande i hjärt- och kärlsjukdom, högre förekomst av smärta och värk. Att befolkningen mår olika bra och lever olika länge beror till största delen på skillnader i levnadsvanor. De hör ihop med utbildningsnivån, hälsan är ofta sämst hos de med sämst ekonomi och livsvillkor. Några grupper är mer utsatta än andra, exempelvis HBTQ-personer, etniska minoriteter, funktionsnedsatta och de som drabbats av psykisk ohälsa. Hälsan är ojämnt fördelad mellan våra kommuner, här finns jämlikhetsarbete att göra. Som att vägleda alla norrbottningar till hälsosamma val och se till att arbets- och uppväxtmiljöer främjar med- och mellanmänsklig utveckling.

Framåt! Åldrande befolkning kan ge oss ett försprång

I Sverige har vi en föråldrad hälso- och sjukvårdsstruktur som är uppbyggd för behov som inte matchar dagens. Vi har gått från akuta skador och infektioner till långvariga kroniska sjukdomar, en följd av att vi blir allt äldre. Befolkningens förväntningar och önskemål på vården är en mer nära och tillgänglig vård. Delaktighet i den egna vården är självklar och är lagstadgad (Patientlagen). Hälso- och sjukvårdens struktur, arbetssätt, utbud och hur befolkningen ska ges vård är centrala i vårdomställningen. Primärvårdens tillväxt och förebyggande insatser likaså. Diagnos/behandlings individanpassning och specificitet med hjälp av genteknik samt utvecklad digital kommunikation är annat som förändrar vårdlandskapet.

Den arbetsföra befolkningen minskar, den äldre ökar. Färre ska försörja fler samtidigt som skatteintäkter minskar och vårdbehov ökar.

Vi fortsätter vara innovativa inom hälsa och sjukvård, med god samverkan mellan till exempel universitet och forskningsinstitut, medarbetare och patienter, företag och organisationer. Att tillsammans utveckla produkter och metoder ger oss demografiskt försprång i vårdomställningen och

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

möjligheter exportera framtagna varor och arbetssätt - det finns flera områden i världen vars befolkning åldras.

Från att vårda sjuka till förebyggande hälsofrämjande arbete

Nya tekniska lösningar och förändrade arbetssätt möjliggör att vård och stöd sker i hemmets närmiljö, mer specialiserade insatser av väl tränad personal på sjukhus. Hälsocentralerna tar över många uppgifter av sjukhusvårdens traditionella – det bidrar till minskat resande, mer personcentrerad vård och förändrat nyttjande av resurser. Att främja en god hälsa genom hela livet är hälso- och sjukvårdens utgångspunkt och primärvården har här en given plats och tydligt uppdrag.

- Utveckla samverkan mellan alla aktörer inom hälso- och sjukvården och tandvården för att stödja befolkningen att uppnå och behålla en god hälsa under hela livet
- Öka samverkan mellan offentlig och privat sektor samt civilsamhälle
- Primärvård som första instans ska vara rustad att likvärdigt möta och bemöta somatisk och psykisk ohälsa
- Stötta utvecklingen av arbetssätt, mobila metoder och digitala lösningar så flexibla och tillgängliga platser för omvårdnad och behandling utökas
- Gör hälso-, sjuk- och tandvård jämlik och jämställd

Hållbara transporter och tillgänglighet

Effektmål 2030

Norrbotten ska bli bättre på att möta förväntningarna på tillgänglighet

Indikatorer

Andelen resande med kollektivtrafik ska öka till 25 % år 2030. Nuläge: 10 % år 2017.

Andel av befolkningen når centralort inom 60 minuter med bil respektive kollektivtrafik. Nuläge: Aktuell data tas fram 2019.

Norrbotten ska ställa om transporterna för ett mer hållbart samhälle

Andelen lassat/lossat gods med lastbil ska minska och överföras till järnväg och sjöfart. Nuläge 2017: 32 957 000 ton.

Framåt!

Norrbotten är Sveriges största län med gränser mot Norge och Finland. Tillsammans med dem har vi ett gränsöverskridande samarbete. För oss är bindelser inom alla transportslag och riktningar är viktigt, hållbara effektiva transporter är avgörande för länets konkurrens- och attraktionskraft på en internationell marknad.

Vårt vägnät nyttjas av såväl tung trafik, bussar och bilar, gående och cyklister. Avstånden ger långa restider och ställer höga krav på effektiv användning och samnyttjande av olika transportslag för person- som varustransporter. Ett sammanhängande transportsystem ökar tillgängligheten och vi ser nödvändiga förbättringar inom luft- och sjöfart, väg- och järnvägsnät.

Tillgängligheten viktig för samhällsutvecklingen

Förutsättningarna för att bo, leva och verka är olika i olika delar av länet. I sin helhet karaktäriseras regionen av långa avstånd och restider till samhällsservice, utbildning och arbete. Tillgänglighet i ett hållbart samhälle innebär tillgänglighet för både stad och land, med en robust infrastruktur året runt. Samordnad trafik- och stadsplanering för bland annat ökad gång- och cykeltrafik, elbils- och kollektivtrafik är viktigt.

Minskade restider är önskvärt för samhällsutveckling, pendlingsmöjligheter, kompetensförsörjning och kulturutbyte. Det är en förutsättning för större arbetsmarknadsregioner som ger den enskilde personen tillgång till en bredare arbetsmarknad. Utveckling av järnvägsinfrastruktur och en utbyggd järnväg längs med Norrlandskusten innebär betydande restidsvinster med positiva effekter även i anslutande stråk.

Väl fungerande gods- och persontransporter kräver ökad tillgänglighet och ett sammanhängande hållbart transportsystem, med nödvändiga förbättringar främst inom väg- och järnvägsnät, samt inom sjöfart och flygfart. För tillgänglighet till Norrbotten, övriga landet och till omvärlden är flyget ett viktigt transportmedel, men så länge det inte är fossilfritt måste flygresandet begränsas.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

I länet finns idag reguljär flygtrafik på fem orter. Alternativa färdmedel, med motsvarande tidsvinst som flyget erbjuder, saknas, vilket påverkar förutsättningarna för regionens krav på snabba transportmedel.

Digital kommunikation har, och kan, till viss del ersätta resandet. Norrbotten deltar i teknikutvecklingen för fossilfria och autonoma transportslag och skapar förutsättningar för nya hållbara möjligheter. Här behövs särskilda utrednings- och utvecklingsinsatser för flexibla lösningar i till exempel kollektivtrafiken och för att bättre styra trafiken utifrån behov.

- Verka för effektiva transporter för att möta efterfrågan på tillgänglighet,
- Uppmuntra innovativa projekt som effektiviserar och samordnar transporter
- Arbeta för att säkerställa framkomlighet och säkerhet på vägar och transportlogistik
- Samverka med andra aktörer för en utbyggd laddinfrastruktur

Ett funktionellt transportsystem för ett hållbart näringsliv

Norrbottens transportintensiva näringsliv är beroende av en robust och kapacitetsstark infrastruktur. Olika transportlösningar ska komplettera och stärka varandra i hela produktions- och logistikkedjan med goda möjligheter till omlastning mellan transportslagen, genom väl fungerande noder.

För att tillgodose dagens och framtidens behov av gods- och persontransporter och bidra till en hållbar utveckling, är Norrbottenbanan en saknad sträcka längs Botniska korridoren, som sträcker sig från Haparanda i norr till Mjölby och Arlanda – Stockholm i söder. Tillsammans med Malmbanan knyter Botniska korridoren samman regionerna i såväl öst-västlig som i nord-sydlig riktning.

- Verka för att stärka norra Sveriges utveckling av transportsystemet, för gods- som persontransporter.
- Verka för att Norrbotten ska vara en del av de nationella och internationella transportstråken

Omställning mot hållbart resande

Norrbotten är ett av de mest bilberoende länen i Sverige och flyget har en viktig funktion för tillgängligheten, vilket skapar drivkraft att hitta ny teknik och utveckling av klimatsmarta alternativ. Fossilfria transporter är centralt för Sverige som fossilfritt land. För att klara målet krävs bland annat hållbara resor, gång- och cykelvägar, omställning till ny teknik, laddinfrastruktur och överflyttning mellan transportslag.

- Verka för utveckling och ökad tillgång av fossilfria drivmedel
- Skapa förutsättningar för ett hållbart transportsystem
- Utveckla kollektivtrafiken så fler har möjlighet att välja den
- Skapa förutsättningar för ökad gång- och cykeltrafik.

Gränsöverskridande transporter

Internationella och gränsöverskridande samarbeten är strategiskt viktigt i länets utvecklingsarbete. Norrbotten har god erfarenhet av att arbeta med de EU-program som används som verktyg för att utveckla exempelvis infrastrukturen. Genom ett fortsatt gott samarbete såväl inom landet, exempelvis över länsgränser, som inom Östersjöområdet och Arktis, kan utvecklingen stärkas ytterligare. Genom långsiktig samverkan skapas genomslagskraft på såväl nationell som europeisk nivå inom transportplaneringen.

För de gränsöverskridande samarbetena, i synnerhet med våra grannländer Norge och Finland, finns behov att hitta, och synliggöra, gemensamma fördelar och utvecklingsmöjligheter.

- Möjliggör för Norrbotten att verka för hållbara gränsöverskridande transporter på nationell och internationell nivå

Flexibel kompetensförsörjning

Effektmål 2030	Indikatorer
<i>Goda försörjningsmöjligheter</i>	Andelen sysselsatta nattbefolkning ⁷ , 20–64 år ska vara väl över 80 %. Jämlikhet mellan grupper och jämställdhet mellan könen ska eftersträvas. Nuläge 2016 totalt: 81,4 %. Inrikes födda kvinnor: 83,8 %, inrikes födda män: 84 %. Utrikes födda kvinnor: 65,8 %, utrikes födda män: 61,5 %. Riket totalt: 78,6 %. Inrikes födda kvinnor: 83,5 %, inrikes födda män: 84,5%. Utrikes födda kvinnor: 58,3 %, utrikes födda män: 63 %.
<i>Goda försörjningsmöjligheter</i>	Andel som uppnår behörighet till gymnasieskolan i alla ämnen ska ligga över 80 %. Jämställdhet ska eftersträvas. Nuläge 77,2 %, kvinnor: 81,6 %, män: 73,3 %. Riket 75,6 %, kvinnor: 79 %, män: 72,5 %.
<i>Goda försörjningsmöjligheter</i>	Andel elever som fullföljt gymnasieskolan ⁸ med examen inom 4 år ska vara väl över 80 %. Nuläge 77,2 %, kvinnor: 81,6 %, män: 73,3 %. Riket 75,6 %, kvinnor: 79,0 %, män: 72,5 %.
<i>Goda försörjningsmöjligheter</i>	Lönsumman ⁹ för kvinnor och män ska växa mer än för riket i genomsnitt. Inväntar siffror från Pantzare statistik
<i>Goda försörjningsmöjligheter</i>	Andel i befolkningen 25–64 år med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska ligga väl över 40 %. Jämställdhet ska eftersträvas. Nuläge 2017: 35,9 %, kvinnor: 43,8 %, män: 28,7 %. Riket: 42,5, kvinnor: 48,2 %, män: 37,0 %.
<i>Förbättrad kompetensförsörjning</i>	Andel arbetsgivare i privat sektor som upplevt arbetskraftsbrist de senaste 6 månaderna ska minska. Nuläge 2018: 39 %
<i>Förbättrad kompetensförsörjning</i>	Andel arbetsgivare i offentlig sektor som upplevt arbetskraftsbrist de senaste 6 månaderna ska minska. Nuläge 2018: 63 %

Mångfald och flexibilitet

Norrbottnen har behov av kompetenser inom en mängd olika yrken. Länet aktörer inom näringsliv, offentlig sektor, utbildning och integration måste samverka för att ta tillvara den kompetens som finns, utbilda inom bristområden och för framtida behov. Flexibilitet i utbildningssystemet, validering och kompetensväxling, jämställdhet och mångfald är viktigt för flexibel och stadig kompetensförsörjning i länet.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Luleå tekniska universitet är länets kunskapsmotor för näringsliv och offentlig sektor samt en berikande studiemiljö för studenter från hela världen. Tillgång till högre utbildning i hela länet är centralt för att säkerställa offentlig- som privat kompetensförsörjning. Kulturliv och bostäder, nationell lagstiftning av arbetsmarknaden och utbildningssystemet, integrationspolitik och väl fungerande transportsystem för större arbetsmarknadsregioner är faktorer som påverkar länets kompetensförsörjning. I utformandet av utbildningar i länet ska våra styrkeområden och bristyrken vara viktiga utgångspunkter. Arbetsgivare ska engagera sig i utbildningars utformande och erbjuda mentor- samt praktikplatser, då ökar möjligheten till jobb efter studierna och rätt kompetens i privat som offentlig sektor.

- Främja insatser för att länets aktörer inom arbetsmarknad, näringsliv och utbildning ges goda förutsättningar till samverkan.
- Verka för att nationella, regionala och lokala insatser inom arbetsmarknad och utbildning prioriterar hela länet
- Verka för att utbildningsanordnare i samverkan med arbetsgivare jobbar flexibelt och utmanar traditionella sätt att skapa utbildningar
- Stimulera ökat arbetsplatsförlagt lärande och praktik inom alla utbildningsformer
- Verka för att arbetsgivare i allt högre grad tar ansvar för kompetensutveckling

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Digitaliseringen ger möjligheter och kräver bredband

Internationell konkurrens, digitalisering och hållbar utveckling driver på en allt snabbare strukturomvandling där traditionella yrken fasas ut till för nya kompetenser och affärsmöjligheter. Det ställer höga krav på innovationsförmåga och flexibilitet, att ständigt ligga steget före för att förbli konkurrenskraftiga. Digitalisering används på innovativa sätt i länet, exempelvis e-hälsa inom vård och omsorg och gamification² inom gruvnäringen. Samverkan mellan branscher och kompetenser är grundläggande i dessa utvecklingsarbeten. När digitalisering allt mer effektiviserar en del arbetsområden kommer den mänskliga arbetskraften allt mer behövas inom service- och välfärdsyren. Omskolning, kompetensväxling och statushöjning av de idag underbetalda och kvinnligt stämplade arbetena är en viktig faktor för att både klara personalförsörjning och skapa arbetstillfällen för de som ska stå för vår befolkningsökning.

- Nyttja digitaliseringen för att hitta sätt för lärande att överbrygga geografiska hinder för efterfrågad utbildning.
- Bredbandsutbyggnad

Fler norrbottningar

Vi vill Norrbotten ska vara ett län där människor vill bo och bosätta sig. Där de vet att deras kompetens, talang och kreativitet tas tillvara, som anställd eller som egenföretagare. Validering bör användas för att människor ej ska behöva utbilda sig igen inom yrken de redan har utbildning för, och/eller erfarenheter inom.

Tillsammans med nära utbildningsmöjligheter, goda arbetsmiljöer och flexibelt inkluderande tänkande kan validering bli ett medel mot kompetensfyllt län.

De arbetsintegrerade sociala företag, ASF, erbjuder möjlighet starta eget för den som så önskar. Här samverkar och stöttar civilsamhället, näringsliv och offentliga aktörer för att underlätta företagets start och tillväxt. Utbildning anpassad till individ och företag är också en viktig pusselbit för nyföretagande.

Norrbotten behöver invandring för att klara av att bemanna sina arbetsplatser, de nyinflyttade behöver arbetsplatser för att etablera sig i samhället. Ty anställning eller eget företagande utvecklar språket, ger kunskap om det svenska samhället och breddar nätverk.

² Gamification är att använda spelmekaniken som speldesigners gör i en annan miljö än spel. Det kan bidra till att förändra verksamheter, öka lönsamhet och attraktionskraft.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Inträdet på arbetsmarknaden tar lång tid för nyanlända och utrikesfödda, i synnerhet för kvinnor.

Många har jobb som ligger under deras kompetensnivå. Norrbotten behöver 51 000 anställningar fram till och med år 2030. Att rekrytera och bemanna är att ta tillvara alla invånares kompetenser!

- Verka för en ökad mångfald på länets arbetsplatser och stimulera en breddad rekrytering
- Verka för valideringar för tydliggörande av kompetens och erfarenheter
- Skapa individuella utbildningsmiljöer och möjligheter
- Utveckla en stödstruktur för utveckling av arbetsintegrerade sociala företag i hela länet
- Verka för att asylsökande bekräftas från första dagen de kommer till länet, för att öka möjligheterna att de blir kvar när de får uppehållstillstånd

Jämställdhet och mångfald stärker konkurrenskraften

Jämställda arbetsplatser har ofta ett försprång i upplevd hälsa och bra förutsättningar för konkurrenskraft. När människor med olika kön, bakgrund, kunskap och personlighet värdesätts vid rekrytering ökar möjligheten. Arbetsplatser med mångfald är produktiva och kreativa, ger nya kundgrupper och god lönsamhet.

Kvinnor vidareutbildar sig i högre utsträckning än män och flyttar ofta till annan ort.

Trots kvinnors högre utbildning har de lägre löner och sämre utvecklingsmöjligheter än män.

Det finns ett nära samband mellan hur människor väljer att arbeta och hur människor organiserar sina privata liv. Kvinnor har fortfarande huvudansvaret för hem- och omsorgsarbetet och arbetar i högre grad än män inom omvårdnadsyrken, deltid för att orka, vilket både ger lägre lön och lägre pension.

Ökad jämställdhet kräver förändringar när det gäller löner och utbildningar, vardagens arbetsfördelning och andra strukturella och kulturella förändringar.

- Verka för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden genom att jobba med normer och värderingar i skola och arbetsliv
- Verka för inkludering och förnyad syn på vissa branscher, till exempel skogsnäringen och vård och omsorg för att göra branscherna attraktiva för alla
- Stimulera arbetsgivare att i högre grad se jämställdhet och mångfald som en förutsättning för hög attraktions- och konkurrenskraft
- Verka för att stödja insatser för lika lön för lika arbetsuppgifter

Livslångt lärande och breddat utbildningsutbud

Dagens föränderliga, internationella arbetsmarknad ställer krav på utbildningsanordnare och arbetsgivare att samverka kring grund- och påbyggnadsutbildningar. Länets befolkning ska så ofta som möjligt kunna tillgodose sitt behov av kompetensutvidgning eller kunskapsfördjupning nära hem och arbetsplats. Viktigt för både individens valmöjligheter och företagets konkurrenskraft. Det ställer krav på könsneutral information om utbildningar, utökat och breddat utbildningsutbud samt flexibla former och deltagande.

Utbildningsnivån påverkar länets ekonomi, innovationskraft, individens hälsa, egenmakt och privatekonomi. Länets unga, särskilt män, behöver i högre utsträckning motiveras att fullfölja grundskolan för behörighet till gymnasiet. Att skapa motiverande och intressanta utbildningsmiljöer för alla unga är en nyckel till att fler trivs med sina studier och avslutar med fullständiga betyg. Det ger goda förutsättningar för fortsatta studier och jobb.

- Verka för att arbetsgivare tar ett ökat ansvar för anställdas vidareutbildning
- Arbeta förebyggande för att fler fullföljer sin utbildning och går vidare till universitet och högskolor
- Skapa förutsättningar för ett breddat utbildningsutbud som möter näringslivets och offentlig sektors behov av nyrekrytering
- Verka för att utbildning på alla nivåer ska vara tillgänglig för alla

Hållbart och hälsofrämjande arbetsliv

Yrkeslivets möjligheter och intensitet har aldrig varit större än idag. Höga krav och teknik gör att gränserna mellan arbete och fritid suddas ut för många – de är ständigt på jobbet. Arbetsrelaterad ohälsa hänger ofta samman med olika former av stress och slutar för många i psykisk ohälsa. Sjukskrivningarna för detta har ökat kraftigt i Sverige sedan 2010. Norrbotten ligger dock under riksnittet, några av förklaringarna är gynnsam arbetsmarknad och deltidsarbete.

Hållbara arbetsplatser kräver helhetssyn på fysisk, organisatorisk och psykosocial arbetsmiljön. Medarbetarskap och arbetsuppgifter, organisation och kultur på en arbetsplats samspelar och är allt viktiga byggstenar för arbetsplatshälsa och klimat. Som i sin tur påverkar produktivitet och kreativitet. Det krävs aktivt medarbetarskap för hållbart arbetsliv, med balans arbete - fritid.

- Verka för hållbart arbetsliv genom systematiskt miljöarbete och tillitsfullt samarbete på arbetsplatserna
- Arbeta med arbetstidsförkortning

Arbetsmarknadskunskap i skolan

För att stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad behöver arbetslivskunskap få större roll i skolan. En väl fungerande studie- och yrkesvägledning som integreras i skolans övriga verksamhet hjälper eleverna göra väl informerade och fördomsfria yrkesval utifrån egna förmågor och lustar. Det är viktigt att skolan bekräftar eleverna, lockar till diskussioner och funderingar över normer och värderingar, närsamhälle och omvärld och hjälper dem känna sin personliga studieteknik. Alla ska ha möjlighet till individuellt arbetsplatsförlagt lärande/praktik.

- Främja samverkan mellan skola, näringsliv, fackliga organisationer och arbetsmarknad
- Skapa förutsättningar för en stärkt arbetslivsorientering i skolan så att unga kan göra väl underbyggda studie- och yrkesval, fria från stereotypa normer och värderingar

Smarta, hållbara innovationer och entreprenörskap

Effektmål 2030	Indikatorer
Stärkt entreprenörskap och företagande	Minst 1700 nya företag per år med en överlevnadsgrad på mer än 75 % efter 3 år. Nuläge 2016: 1484
Stärkt exportförmåga	Andel av SMF som exporterar produkter och tjänster ska öka till 23 %. Nuläge 2016: 17 %
Stärkt förnyelsegrad	Andel av SMF som investerar i FoU ska öka till 10 %. Nuläge 2017: 2 %
Minskad obalans i könsfördelning hos SMF	Antal kvinnor som arbetar på ett SMF ökar. Ska öka till 30 procent. Nuläge 2017: 17 procent.
Sänkta trösklar för ”små” projekt	Antalet experimentella projekt ska öka till tio per år. Nuläge 2017 : 0
Främja öppen innovation	Antal öppna innovationsplatser ska öka till tio per år. Nuläge 2017: 0

Utveckla det regionala innovationssystemet

Låt oss satsa på fler innovativa miljöer. Där kan aktörer från näringsliv, universitet och högskolor, forskningsinstitut, myndigheter, offentlig sektor och idéburna organisationer samlas för att få inspiration, kompetensutveckling och skapa nytt tillsammans. När det är lätt att förverkliga idéer gagnas hållbar utveckling ur lokalt, nationellt och internationellt perspektiv.

Öppen innovation

Det är tillåtande utbyte av idéer med mål nya, funktionella varor och tjänster. Den bidrar till att aktörer med olika resurser, kön och etnisk tillhörighet inkluderas. Den stimulerar korsbefruktning mellan idéer från olika branscher, regioner och nationer. Norrbotten ska gå i bräschen för dessa inspirerande, gränslösa samarbeten. Innovation ger tillväxt som ger välfärd. För att länet ska uppnå en hög tillväxt krävs tre samverkande områden:

Forskningshöjd och testmiljöer

För att kunna konkurrera på en internationell marknad krävs kunskap som kan omvandlas till nya produkter och tjänster. Vi behöver hög kompetens och internationellt konkurrenskraftig forskningsmiljö.

Livslångt lärande

Ett innovativt Norrbotten kräver flexibla utbildningskedjor som stimulerar efterfrågan på, och utvecklar, utbildning. Kräver även en grundläggande skola som stimulerar nyfikenhet, lust att veta mera och stärker självkänslan.

Näringslivsutveckling

Samverkan mellan företag i öppen innovation skapar möjligheter till produktutveckling för företagen. Det är resurseffektivt och kräver god tillgång till kapital och kompetens.

Industriell symbios

Här hjälps företag att samverka för ökad resurseffektivitet och hållbarhet, där den enes avfall blir den andras råvara. För att arbeta med industriell symbios behövs samarbete och nytänkande och effekten blir nya företag och tillväxt i befintliga. Viktigt med tillgängliga, stimulerande miljöer för civilsamhället, offentlig sektor och små och medelstora företag.

- Utveckla internationellt konkurrenskraftiga forskningsmiljöer
- Utveckla fysiska och virtuella mötesplatser och science parks för innovativt arbete
- Stimulera samverkan för snabbare marknadsintroduktion
- Erbjud utbildningar inom fler områden och i nya kombinationer, till exempel mellan konst, design och teknik
- Utveckla innovativa miljöer och mötesplatser i länet
- Stötta Norrbottens förmåga att medverka i europeiska forsknings- och utvecklingsprogram

Offentlig sektor behöver innovationer

Bjud in nya aktörer till offentlig sektor och ta väl vara på dem som redan finns där. Tillsammans kan de skapa nya, annorlunda och hållbara verksamheter. Den personcentrerade vård- och hälsan, med sina kombinerade fysiskt mobila och digitala lösningar i hem- och närmiljö, behöver fler metoder och tjänster. Samspel näringsliv, akademi och offentlig sektor är en gedigen utvecklingsmotor. Smartare upphandling kan bidra till att stimulera nytänkande företagande, miljödriven näringslivsutveckling samt idérika offentliga verksamheter.

- Gör upphandlingsprocesser till en strategisk ledningsfråga i den offentliga verksamheten. □
- Utveckla upphandlingsprocesser och initiera innovationsupphandlingar

Sociala innovationer stödjer samhällsutvecklingen

Detta är nytänkande lösningar inom arbetsliv, hälsa, jämställdhet och integration som bidrar till ett inkluderande och jämlikt samhälle. I Norrbotten har ett stort antal sociala innovationer förverkligats av ideella, offentliga och privata aktörer, vilket bidrar till ökad livskvalitet och välfärd i regionen.

- Utveckla kunskap om offentlig upphandling för sociala företag
- Stimulera idéer för sociala innovationer
- Stöd satsningar på socialt företagande

Framåt - Utveckling i hela länet

Norrbottnen är en av EU:s mest innovativa regioner och vi ska fortsätta satsningar på forskning, innovationer och entreprenörskap. Vara modiga, våga experimentera och ta risker, skapa kreativa och toleranta miljöer som lockar talanger och innovatörer.

Norrbottnen är världsledande inom naturbaserade näringar och våra kulturella och kreativa näringar (KKN) växer snabbt. Här finns spännande, hållbara och gränsöverskridande affärsmöjligheter, som kan locka nationella som internationella investeringar och etableringar.

Innovation omfattar en mångfald av nyskapande processer, där nya varor, tjänster, verksamheter, tekniker, metoder och upplevelser ser dagens ljus. Innovation är även nya sätt att organisera arbetet, affärsverksamheten eller relationerna med externa aktörer. Eller att hitta och etablera sig på nya marknader. En innovation betecknas dock inte som innovation, förrän den finns på marknaden eller tagits i bruk.

Smart specialisering och breddat näringsliv

Norrbottnens och Sveriges utveckling och välfärd har i flera hundra år finansierats tack vare vår naturbaserade ekonomi i länet. Det gör oss också sårbara, då konjunkturförändringar och tekniksiften i omvärlden snabbt kan få stora effekter. Våra råvaror; malmen, skogen och vattenkraften har bidragit till samhällen, näringsliv och välfärd. De är fortfarande basen i vår ekonomi.

Vi måste använda vår världsledande kompetens och unika förutsättningar. Vi ska utveckla nya näringar utifrån de styrkor och konkurrensfördelar vi redan har. Med mod och alla sinnen öppna för att plöja nya fåror.

Ett gott exempel är etableringen av datacenter i Norrbotten. Vårt trygga, säkra kraftnät och förnyelsebara energiförsörjning är en starkt bidragande orsak till att Norrbotten, i konkurrens med hela världen, lockat till sig internationella, elitensiva investeringar och kompetens.

Malm och mineraler, åker, skogen och vattenkraften ska finnas i egen ägo till så stor del som möjligt och fortsätta vara fokus för forskning som kan säkerställa egen livsmedelsförsörjning och europeisk konkurrenskraft. Vi ska söka gränsöverskridande samarbeten mellan alla våra näringar. Forskning inom rymd, digitalisering och Artificiell Intelligens är även det av stor betydelse för utvecklingen av Norrbotten. Smart specialisering är att förstärka regionens konkurrenskraft genom att identifiera och prioritera områden med hållbar tillväxtpotential.

Besöksnäringen plus andra kulturella och kreativa näringar

När Norrbotten breddar sin näringslivsstruktur bidrar kulturella och kreativa näringar, KKN mycket. KKN omfattar verksamheter inom olika branscher som t.ex. besöksnäring, kommunikation, design, arkitektur, musik/ljud, film/tv, litteratur, foto, bildkonst, scen, spel//gamification.

Besöksnäringen är den bransch som vuxit mest i Norrbotten de senaste åren. Lappland är en av Europas snabbast växande turistmål. Regionens konsthantverk, olika kulturer och samisk historia, natur, stora och glest befolkade arealer, vinterklimat, norrsken och midnattssol, bidrar på olika sätt till spännande upplevelser och vackra semesterminnen.

Jord- och skogsbruk

Övergången till förnybara energikällor ger jord- och skogsbrukets satsningar på produktion av bioenergi helt nya möjligheter till tillväxt. Regionens livsmedelsproduktion ökar.

Förnyelsebar energi

Energi- och miljöteknik och elintensiva etableringar har en lovande framtid, inte minst tack vare den stora tillgången på förnyelsebar energi såsom sol, vind, vattenkraft samt skog och biomassa i Norrbotten.

Norrbotten är Europas rymdcentrum

Norrbotten är en etablerad rymdregion i Sverige och Europa. Teknik- och metodutveckling, infrastruktur, tjänster och data ger Sverige och EU de verktyg som behövs för att hantera/undersöka/bekräfta gemensamma samhällsintressen som till exempel klimatförändringar och energisäkerhet med mera.

Regeringen satsar åren 2018–2020 80 miljoner kronor på Esrange, en strategisk resurs för nationell och internationell forskning och utveckling strax utanför Kiruna.

Investeringen ska användas för demonstration av till exempel nya komponenter för rymdapplikationer. Regeringen har tagit fram en strategi för svensk rymdverksamhet. Utgångspunkten i regeringens strategins är att utveckla rymdindustrin så att Sverige blir en stark rymdnation.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Norrbotten ska vara arktisk testbädd för Europa

Arktiska tester har en stor tillväxtpotential där regionens naturliga förutsättningar, i kombination med kompetens och teknikhöjd, utgör viktiga konkurrensfördelar. Här finns stora, glest befolkade, stabilt vinterklimat med snö, mörker och torr kyla, ren luft, midnattssol, luftrum, och infrastrukturer. Här finns goda möjligheter att expandera testverksamhet till branscher som flyg, tåg samt mobil kommunikation.

Företagsamt företagande

Norrbotten behöver ett bredare näringsliv, tillväxt i små och medelstora företag samt i sociala företag. Små och medelstora företag har större behov av stöd vid internationalisering och export än de traditionella industriföretagen. Men exportfrämjande kompetens måste finnas för alla företag i Norrbotten.

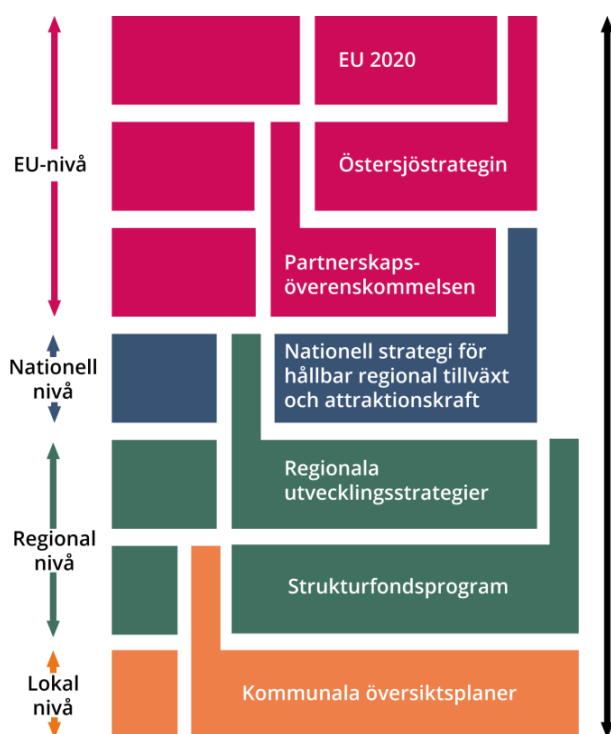
För hållbar tillväxt måste erfarenhetsutbyte och lärande mellan olika branscher utvecklas och länet behöver samarbete och samverkan med externa aktörer för att attrahera nya investeringar och etableringar. De samiska företagen, med bland annat rennäring, turism, utbildning och hantverk, har särskilda utvecklingsförutsättningar och bidrar till att öka mångfalden och variationen i länets näringsliv.

De samiska företagen, med bland annat rennäring, turism, utbildning och hantverk, har särskilda utvecklingsförutsättningar och bidrar till att öka mångfalden och variationen i länets näringsliv.

- Stötta miljöer som utvecklar entreprenörskap, innovationer och företagande i hela länet.
- Fördela resurser så att de gynnar företagande på landsbygd, bland kvinnor, män, unga, utrikes födda och inom samiska näringar
- Stimulera små och medelstora företags exportförmåga
- Främja åtgärder för entreprenörskap i skolan samt kontakter mellan skola och näringsliv
- Stötta experimentella projekt, av typen ”trial and error”

Ett levande verktyg för Norrbottens framtid

Den regionala utvecklingsstrategin beskriver hur Norrbotten ska utvecklas och är vårt gemensamma styrdokument för regionens utveckling och framtid. Region Norrbotten har fått uppdraget att ta fram strategin från regeringen, där målet är utveckling i alla delar av landet med stärkt lokal och regional utvecklingskraft. Strategin ska vara vägledande för aktörer på nationell och regional nivå, stödjande för dem som verkar på kommunal och lokal nivå och inspirerande för näringslivet och den ideella sektorn.

Den regionala utvecklingsstrategin är en del av europeiska och nationella policydokument och strategier. Genomförandet av politiken sker genom samspel mellan EU-, nationell, regional och lokal nivå, där utgångspunkten är de regionala utvecklingsstrategierna.

Den regionala utvecklingsstrategin ska ligga till grund för prioriteringar av strategiska satsningar men också vid utformning av kommande strukturfundsprogram. Strategin är övergripande och andra styrande dokument som strategier, program och handlingsplaner ska förhålla sig till den regionala utvecklingsstrategin.

Vänsterpartiets förslag till Regional UtvecklingsStrategi 2019-2030

Stort engagemang borgar för brett genomförande

Intresset och engagemanget var stort i framtagandet av den Regionala utvecklingsstrategin 2030. Strategin ska vara ett levande verktyg för alla som gemensamt vill vara med och forma Norrbottens framtid.

Processen har tagit sin utgångspunkt i länets etablerade och väl fungerande samverkanskultur, som funnits sedan 2000-talet. Arbetet med tidigare utvecklingsstrategier har också varit omfattande och byggt starka nätverk mellan samverkande aktörer.

Arbetet med den Regionala utvecklingsstrategin 2030 inleddes med en konferens i november 2017, där representanter från Region Norrbotten, länsstyrelsen, Norrbottens kommuner, myndigheter, universitetet, civilsamhället, organisationer och näringslivet samlades för diskussioner om viktiga prioriteringar.

Under 2017 har regionens förtroendevalda i Framtidsberedningen besökt alla kommuner. Dialogmöten har genomförts i Arvidsjaur, Gällivare, Övertorneå och Luleå, vi har träffat Länets ungdomsråd, framtidens ledare, företagare och beslutsfattare med flera. Vi har även tagit del av analyser, forskningsrapporter, strategier och styrdokument som tagits fram i regionen. Vi har också hämtat in kunskaper via en rad konferenser i och utanför Norrbotten och fått många inspel från universitet, länsstyrelsen, kommuner, organisationer och civilsamhället.

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar regional tillväxt, bland annat genom ett bättre resursutnyttjande, stärkt innovationsförmåga och ökad attraktivitet för regionen. Det är viktigt att identifiera den maktkedja som påverkar fördelningen av regionala tillväxtmedel. Jämställdhet och mångfald betonas ofta i inledningen av program och strategier, men saknas i de konkreta förslagen till åtgärder. Luleå tekniska universitet har här bistått med kunskapsstöd i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin.

Kontinuerlig dialog behövs

Arbetet bygger på en kontinuerlig dialog mellan den lokala och regionala nivån, där ny kunskap och nya perspektiv ständigt tillförs. Det krävs att samtliga aktörer tar ansvar för sina respektive ansvarsområden och att norrbottningarna engageras i arbetet.

I det fortsatta arbetet är den återkommande dialogen med gymnasieskolan och länsungdomsrådet, LUR, fortsatt viktig för att fånga upp ungdomars engagemang och infallsvinklar. LUR har särskilt betonat vikten av hållbar konsumtion, miljövänliga produkter samt ett tryggt och tillgängligt Norrbotten med god service i hela länet.

Region Norrbotten svarar för årlig uppföljning av hur regionen utvecklas utifrån angivna insatsområden, effektmål, indikatorer och förslag till åtgärder, med utgångspunkt från handlingsplaner, resultatnriktat genomförande och uppföljningsdokument för strategin.

Den regionala utvecklingsstrategin ligger till grund för en fortsatt bred och lyhörd samverkan mellan alla aktörer i Norrbotten. En återkommande, årlig konferens om regional utveckling i Norrbotten ska genomföras. Strategins mål, insatser och resultat ska fortlöpande kommuniceras och diskuteras, bland annat i nya forum och mötesplatser.

Den regionala utvecklingsstrategin ligger till grund för dialoger med nationell nivå och EU som syftar till att skapa bra och rätta förutsättningar för Norrbottens utveckling.

Källor, rapporter och underlag finns på norrboten.se/rus

På norrboten.se/rus finns underlagsmaterial, rapporter, källor och statistik till arbetet med den regionala utvecklingsstrategin. Här kommer vi även fortlöpande att samla och uppdatera viktiga fakta för Norrbottens utveckling och framtid.

Röster från Norrbotten

Bilder och bildtexter från remissen